

CULTUUR & MEDIA & WETENSCHAP | UW GIDS VOOR HART EN HOOFD

ds2

14 DECEMBER 2014

MO HOW ZEG!

Dialecttheater wint aan sériëux
en steekt de provinciegrenzen over

Matthys Sercu, Lien De Graeve, Tom Ternest en Maske Calmeyer in 'Slachtinge'. © Groot Foto's

Theater in de volkstaal: al lang veel meer dan boerse kluchten

'In het dialect kom je het dichtst bij de pure emotie'

Een zakwoordenboek? Geen overbodige luxe als je theater speelt in het Torhout. Met 'Slachtinge' wil Het Eenzame Westen bewijzen dat dialect op de Bühne meer is dan wat volkse kluchten. 'Het dialect is oraal erfgoed.'

GILLES MICHIELS

voor Roman Polanski's film *Cornage*. 'Risqueur Drie, de succesvolle Toneelhuis-productie van vorig seizoen, werd in het Antwerps gespeeld en is ook niet meteen een klucht.'

Opvallend daarbij is dat het dialecttheater niet alleen zant is in eigen provincie. Een productie als *Risqueur Drie* toert in heel Vlaanderen en zelfs in Amsterdam - zonder bovengenoemde. Ook lokaal verankerde dialectgezelschappen als het Echt Antwaarps Theater, het Brussels Volkstejoeter en het Vernieuwd Gents Volkstoneel krijgen - zij het sporadisch - buiten de provinciegrenzen gehoor. Alleen in Limburg lijkt er geen professioneel dialectgezelschap op te duiken.

Geen eenheidsworst

Johan Pettit van Marthatenantief weet wel waarom hij het liefst in een sappig Antwerps speelt. 'Acteren is het leven imiteren op scène. Ik zou maar wauwelen in het Algemeen Nederlands.'

Thuis-actrice Leen Dendievel navigeert op scène vlotjes tussen het Limburgs, het Kempisch en haar eigen dialect, het West-Vlaams, dat ze dit jaar ook in het Echt Antwaarps Theater mocht bovenhalen. 'In het West-Vlaams kom ik het dichtst bij de pure emotie. Een pointe is nu eenmaal het best als ze vanuit de buik komt.'

Tom Ternest van Het Eenzame Westen ziet in het dialect een dubbelvoordeel: 'Onze taal werkt binnen West-Vlaanderen drempelverlagend, terwijl ze erbuiten de leefwereld van de personages versterkt.'

'Onze taal werkt binnen West-Vlaanderen drempelverlagend, terwijl ze erbuiten de leefwereld van de personages versterkt'

TOM TERNEST
Het Eenzame Westen

Het Eenzame Westen vertrekt steevast vanuit een grondig taalonderzoek en verdiepte zich eerder in het Roesselaars en het Oostends. 'Maar we geven ons publiek bij elke voorstelling een *kallesingje met uitleg*, een zakwoordenboekje met uitspraakregels en woordverklaringen.'

Toch dreigt het dialecttheater voornamelijk een ouder publiek te trekken, erkent Bob De Moor van het Vernieuwd Gents Volkstoneel. 'Maar onbekend is onbeminnd. Daarom heb ik Jan Matthys, bekend als de *homo turisticus*, gevraagd om bij ons gezelschap te komen. Hij spreekt hetzelfde Gents als ik, maar staat dichtbij een jong publiek.'

Jongeren krijgen het dialect niet meer aangeleerd van hun ouders, waardoor de meesten zich beropen op een tussentaal. Erg jammer, vindt Annelies Vancraeynest. 'Tussentaal kan leiden tot eenheidsworst.'

In het dialect bestaan zoveel schitterende uitdrukkingen die niet verloren mogen gaan.'

Fictie to the rescue

Biedt de fictie dan soelaas? Hoe minder dialect we spreken, zo constateerde deze krant in oktober al, hoe meer we vinden dat fictie pas authentiek is als er dialect in gesproken wordt. 'We moeten die authenticiteit waarderen', vindt Leen Dendievel. 'De nostalgie naar het dialect is ook die naar een tijd waarin je niet bent hoe je eruitziet, maar gewoon wie je bent.'

Mitsdien is een expressieve en directe kunstvorm als theater dan wel het medium om het volle potentieel van het dialect te ontplooiën. Flor Barbey's Volkstoneel, een gezelschap in Frans-Vlaanderen, kiest zelfs bewust voor het dialect om het West-Vlaams aan de overkant van de Frans-Belgische grens te stimuleren.

Ook Tom Ternest wil het dialect als oraal erfgoed graag in zijn waarde erkennen. 'Maar we zijn niet blind voor de evolutie van taal. Daarom verschildt in onze stukken ook de gradatie waarin onze personages dialect spreken.' Bob De Moor sluit zich hierbij aan. 'Het is niet onze opdracht om het Gents te conserveren. Zoeken naar oude woorden neigt snel naar folklore. Theater moet leven. Dialect is een middel, maar geen doel.'

Nog tot 29/5/2018 op tournee.
www.heteenzamewesten.be

Het Eenzame Westen, opgericht in 2015, is al lang geen eenzame strijder meer in de revival van het West-Vlaams dialect. Tv-series als *Eigen Aveek* en *Bevergem* leverden de Vlaamse woordenschat lokale delicatessen als 'schetenaar' en 'een prente' op. Het Zesde Metaal rockte zich naar roem in de Wevelgemse tongval en 'West-Flemish for beginners' ontdekte een heuse T-shirtrage. Vlaanderen populairste dialectwoord 'jeunen'? *Mo how zeg, abweert West-Vlaams!*

Logisch dat het theater in de volkstaal niet achterblijft. Maar roept dat niet vooral associaties op met platte kluchten onder de kerkdoren? 'Het dialecttheater staat ondertussen wel verder', vindt Annelies Vancraeynest, dramaturge van *Slachtinge*, dat gebaseerd is op Yasmine Reza's bekroonde *Gof van Aet slachten*, ook al de brontekst